

Visselblåsarfunktionens verksamhetsrapport 2022

Informationsklass Öppen

Polismyndigheten, rikspolischefens kansli, mars 2023

Utgivare: Polismyndigheten, Tillsynsenheten, 106 75 Stockholm
Diarienummer: A006.673/2023, Saknr: 108
Omslagsfoto: Polismyndigheten
Upplaga: Intrapolis

Innehåll

Förord	4
1 Inledning	5
1.1 Bakgrund.....	5
1.2 Uppgifter	6
1.3 Handläggning.....	6
1.4 Behandling av personuppgifter	7
2 Verksamhet under det gångna året.....	8
2.1 Sammanställning av ärenden	8
2.2 Beskrivning av ärenden	9
2.3 Rådgivning.....	10

Förord

Visselblåsarfunktionen inrättades den 17 juli 2022 vid Polismyndighetens tillsynsenhet. Funktionen är oberoende och självständig och fungerar som ett komplement till övrig verksamhet i myndigheten. Syftet med funktionen är att fånga allvarigare missförhållanden, en del av vilka annars kanske inte skulle komma fram, för att åtgärder ska kunna vidtas för att komma tillrätta med dessa.

Visselblåsarfunktionen avser att årligen publicera en rapport med en redogörelse för den verksamhet som har bedrivits under det gångna året. Interna och externa jämförelser är ännu inte möjliga då verksamheten startade 2022 och detta är den första rapporten.

Lena Frylemo
Tillsynschef

Niclas Carlsson
Samordnare

1 Inledning

Polismyndighetens visselblåsarfunktion är oberoende och självständig och är organisatoriskt placerad vid myndighetens tillsynsenhet. Huvudsyftet med funktionen är att missförhållanden som är av allmänintresse ska komma fram så att myndigheten kan vidta relevanta åtgärder för att komma tillrätta med missförhållandena. Funktionen är behörig att ta emot rapporter, ha kontakt med rapporterade personer, följa upp det som rapporteras, och lämna återkoppling om uppföljningen till rapporterade personer. Bestämmelser för verksamhetsutövare finns i lagen (2021:890) om skydd för personer som rapporterar om missförhållanden, den så kallade visselblåsarlagen. Visselblåsarlagen gäller i all privat och offentlig verksamhet och ställer krav på interna rapporteringskanaler för mottagande av rapporter om missförhållanden och rutiner för att hantera dem.

Skyddet enligt visselblåsarlagen utgörs av viss ansvarsfrihet och förbud mot hindrande åtgärder samt repressalier och gäller utöver för rapporterade personer även för personer som bistår den rapporterade. Skyddet gäller även vid offentliggörande av information under vissa givna förutsättningar samt om någon vänder sig till sin arbetstagarorganisation för samråd i fråga om rapportering.

I offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) regleras bland annat sekretessen i ärenden om uppföljning.

Visselblåsarlagen gäller inte vid rapportering av bland annat säkerhets- skyddsklassificerade uppgifter enligt säkerhetsskyddslagen (2018:585). Den som genom rapporteringen eller inhämtandet av information gör sig skyldig till ett brott har inte skydd enligt lagstiftningen.

1.1 Bakgrund

Rikspolischefen gav under år 2019 HR-avdelningen i uppdrag att se över möjligheten till att skapa en visselblåsarfunktion inom Polismyndigheten. Ett genomförandeprojekt inleddes under 2020 i syfte att anpassa myndighetens verksamhet till den kommande visselblåsarlagen. Arbetet intensifierades i maj 2021 med anledning av regeringens proposition¹ om genomförande av EU:s visselblåsar direktiv.²

¹ Prop. 2020/21:193.

² Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/1936 av den 23 oktober 2019 om skydd för personer som rapporterar om överträdelser av unionsrätten.

En arbetsgrupp bildades för att ta fram ett förslag till rikspolischefen för beslut. I arbetsgruppen deltog företrädare från HR-avdelningen, rättsavdelningen, avdelningen för särskilda utredningar, nationella operativa avdelningen, säkerhetsavdelningen samt regionkansliet i polisregion Stockholm genom gruppen för skiljande- och disciplinärenden.

Arbetet innefattade dokumentstudier, interna beredningar, ett antal interna och externa möten, riskanalyser samt ett flertal processmodelleringar med deltagande från polisregioner och avdelningar samt skydds – och arbetstagarorganisationer.

Åtgärderna ligger i linje med Polismyndighetens strategiska verksamhetsplan³, särskilt avseende myndighetens långsiktiga mål att dels vara en attraktiv arbetsplats där medarbetare trivs och vill stanna kvar, dels att vara en pålitlig samarbetspartner som leder det brottbekämpande arbetet.

1.2 Uppgifter

Funktionen tar emot rapporter via visselblasarfunktionen@polisen.se, brev, telefon eller genom fysiskt möte. I funktionens uppgifter ingår att:

- ta emot rapporter och ha kontakt med den rapporterande personen
- vidta åtgärder för att bedöma riktigheten i de påståenden som framställs i rapporten (funktionen utreder dock inte)
- bedöma om händelser skett i ett arbetsrelaterat sammanhang samt om de är av allmänintresse
- överlämna uppgifter om de utredda påståendena för fortsatta åtgärder inom myndigheten
- lämna återkoppling om uppföljningen till den rapporterande personen och
- ge råd kring rapportering av missförhållanden.

1.3 Handläggning

Visselblåsarlagen gäller vid rapportering i ett arbetsrelaterat sammanhang av information om missförhållanden som det finns ett allmänintresse av att de kommer fram. Det krävs också att rapportören är behörig enligt visselblåsarlagen, det vill säga tillhör någon av personkategorierna arbetstagar, volontär eller praktikant med flera. Funktionen kontrollerar om dessa förutsättningar är uppfyllda samt gör en bedömning kring uppgifternas riktighet genom att vid behov inhämta ytterligare dokumentation eller hålla samtal med

³ Polismyndighetens strategiska verksamhetsplan 2020–2024, reviderad december 2021.

rapportören och andra personer. Funktionen utreder dock inte de påstådda missförhållandena. Om förutsättningarna enligt visselblåsarlagen anses uppfyllda överlämnar funktionen en begäran om åtgärd till chef på lägst nivå 4, dvs. till exempel polisområdeschef eller enhetschef, vid berörd polisregion eller avdelning.⁴ Det är därefter chefens ansvar att undersöka saken vidare, vidta relevanta åtgärder och hålla funktionen underrättad om vad som sker i ärendet. Visselblåsarfunktionen avvaktar återrapportering av genomförda åtgärder innan ärendet avslutas.

I de fall uppgifterna i en visselblåsarrapport ger anledning anta att brott som står under allmänt åtal har förövats, ska brottsanmälan upprättas och överlämnas till avdelningen för särskilda utredningar alternativt till annan utredningsenhet inom Polismyndigheten.

1.4 Behandling av personuppgifter

Polismyndigheten behandlar aktuella personuppgifter inom visselblåsarfunktionen för att handlägga uppföljningsärenden enligt visselblåsarlagen. Som ett led i detta kan uppgifter lämnas vidare till någon annan ansvarig inom myndigheten för att denne ska kunna vidta åtgärder för att komma tillrätta med de eventuella missförhållandena. Uppgifterna kan också komma att användas som bevisning i ett rättsligt förfarande eller annars i överensstämmelse med lag eller förordning. Den rättsliga grunden för personuppgiftsbehandlingen är huvudsakligen att fullgöra rättsliga förpliktelser i visselblåsarlagen men behandlingen kan i vissa fall också vara nödvändig för att utföra en uppgift av allmänt intresse.

Det är möjligt att rapportera anonymt genom att sända in avsett rapporteringsformulär, alternativt en egen skrivelse, med vanlig post till visselblåsarfunktionen och i rapporteringen avstå att fylla i personuppgifter.

⁴ Polismyndighetens arbetsordning, 2 kap. 27 §, PM 2022:11, 2022-05-30.

2 Verksamhet under det gångna året

Visselblåsarfunktionen inrättades den 17 juli 2022 vilket innebär att redovisningen gäller från och med detta datum.

2.1 Sammanställning av ärenden

Under året har 23 rapporter om påstådda missförhållanden kommit in till funktionen varav elva rapporter inkom via brev och tolv via e-post. De rapporter som kom in brevlades var samtliga anonyma. En rapport som inkom via e-post var också anonym genom att avsändaren använt sig av ett krypteringsverktyg som är tillgängligt på öppna marknaden. Av de inkomna rapporterna är 15 hänförliga till polisregioner och åtta till nationella avdelningar. Av inkomna rapporter har totalt 23 ärenden upprättats.

Funktionens handläggning av diarieförda ärenden fördelade per ärendekategori framgår av tabell 1 och figur 1 nedan.

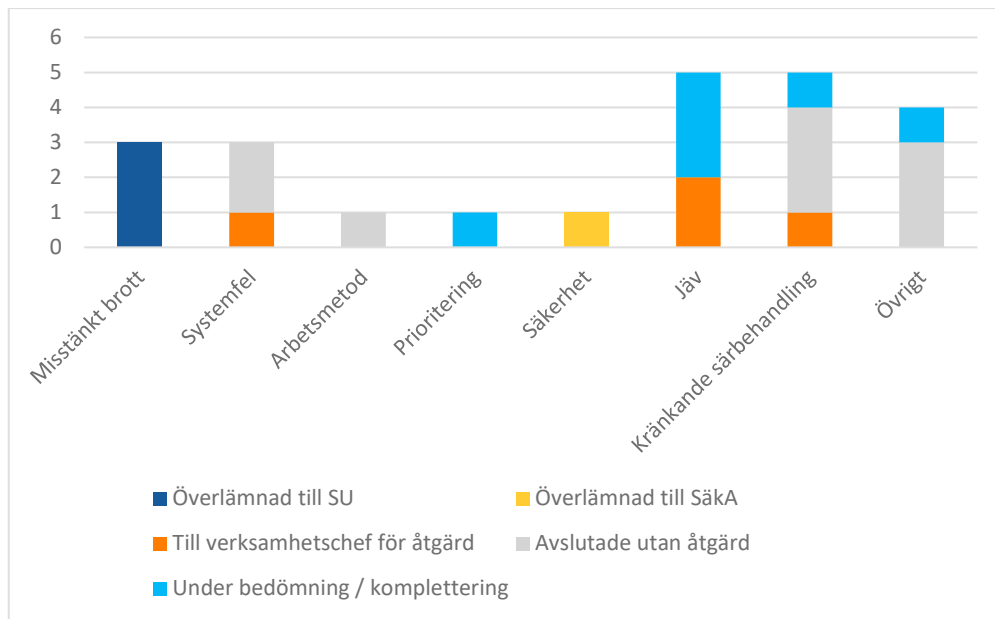
Tabell 1 Sammanställning av ärenden fördelade per kategori och åtgärder för 2022

Ärendekategorier	Överlämnad till		Till verksamhetschef för åtgärd	Avslutade utan åtgärd	Under bedömning / komplettering	Totalt
	SU*	Säka**				
Misstänkt brott	3					3
Systemfel			1	2		3
Arbetsmetod				1		1
Prioritering					1	1
Säkerhet		1				1
Jäv			2		3	5
Kränkande särbehandling			1	3	1	5
Övrigt				3	1	4
Totalt	3	1	4	9	6	23

* Avdelningen för särskilda utredningar

** Säkerhetsavdelningen

Figur 1 Sammanställning av ärenden fördelade per kategori och åtgärder för 2022

En enskild rapport kan innehålla uppgifter om flera olika typer av påstådda missförhållanden. I redovisningen ovan har det mest, eller en av de mest, framträdande missförhållandena i varje ärende använts som ärendekategori för detsamma.

Chefers ledarskap har i olika grad inflytande på huvuddelen av missförhållanden som kan uppstå i myndigheten. Det ligger i sakens natur i och med att chefer har ansvar för hela verksamheten, inklusive arbetsmiljön. Den valda indelningen i ärendekategorier ger en specifik uppfattning vad ärendet handlar om och innehåller en större eller mindre andel uppgivna brister i ledarskapet.

2.2 Beskrivning av ärenden

Generellt sett har en tredjedel av ärendena lämnats vidare för åtgärder i myndigheten, en tredjedel har avslutats utan åtgärd och en tredjedel var vid årets slut under bedömning.

I åtta ärenden har uppgifterna bedömts vara av allmänintresse och har därför lämnats vidare inom myndigheten för att åtgärder ska vidtas. Detta har antingen konstaterats i direkt anslutning till att visselblåsarrapporten inkom, med anledning av uppgifternas allvarlighet, eller efter inhämtning av kompletteringar i form av samtal med rapportören eller andra personer, och/eller genom inhämtning av annan dokumentation. Av de åtta ärendena innehöll fyra av dem uppgifter där ansvaret i första hand ligger på annan avdelning att hantera vilket medförde att de överlämnades till avdelningen för särskilda utredningar respektive säkerhetsavdelningen. Dessa ärenden kunde

avslutas hos funktionen eftersom allmänintresset i dessa fall endast hänfördes till uppgifter som låg inom dessa avdelningars ansvar. I de kvarvarande fyra ärendena har funktionen begärt att åtgärder ska vidtas av verksamhetschefer i myndigheten. Dessa är fortfarande under handläggning då de slutliga åtgärderna vid årets slut ännu inte hade återrapporterats till funktionen.

I slutet av året hade nio ärenden avslutats utan att åtgärder begärts av verksamhetschefer. I flertalet av dessa ärenden har funktionen genomfört åtgärder i syfte att bedöma riktigheten och allmänintresset i uppgifterna.

Sex ärenden var vid årets slut fortfarande under handläggning beroende på behov av vidare undersökning och kompletteringar.

2.3 Rådgivning

En av funktionens uppgifter är att ge råd kring rapportering av missförhållanden inom Polismyndigheten. Rådgivningen har i enstaka fall skett genom svar på fråga som inkommit till funktionsbrevlådan men huvudsakligen har medarbetare hört av sig till funktionens telefon. Ett tiotal samtal av denna typ har tagits emot under perioden. Ungefär hälften har valt att vara anonyma vid samtalet. De flesta frågorna har handlat om hur medarbetare (och chefer) ska agera om man observerar eller utsätts för olika typer av missförhållanden i verksamheten.

polisen.se

Polisen